

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa D.B.
przeciwko Z. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
o odszkodowanie w związku z zakazem konkurencji,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 października 2023 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach
z dnia 11 października 2022 r., sygn. akt VIII Pa 26/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
 - 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**
- (J.C.-S.)**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gliwicach VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 15 grudnia 2021 r. zasądził od strony pozwanej Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na rzecz powoda D.B. na kwotę 17123,40 zł tytułem odszkodowania za czas obowiązywania zakazu konkurencji za okres od 4 sierpnia 2018 r. do 31 sierpnia 2018 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 września 2018 r. do dnia zapłaty (punkt 1) oraz 37916,08 zł tytułem odszkodowania za okres obowiązywania zakazu konkurencji za wrzesień 2018 r. i październik 2018 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty

18.958,04 zł od 11 października 2018 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 18.958,04 zł od 11 listopada 2018 r. do dnia zapłaty (punkt 2), jak również zasądził od pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów zastępstwa procesowego (punkt 3).

Na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 15 grudnia 2021 r., Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 października 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 3 w ten sposób, że w miejsce kwoty 5.400 zł zasądził kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, oddalił apelację w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanej na rzecz powoda zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż apelacja strony pozwanej zasługiwała na uwzględnienie w części dotyczącej zasądzonych przez Sąd Rejonowy kosztów zastępstwa procesowego, zaś w pozostałym zakresie nie kwalifikowała się do uwzględnienia, albowiem nie zawierała argumentów, które mogłyby skutecznie podważyć podjęte przez Sąd Rejonowy rozstrzygnięcie. Sąd odwoławczy wskazał, iż zaskarżone orzeczenie jest trafne i zyskuje pełną aprobatę z uwagi na to, że Sąd I instancji przeprowadził w niezbędnym zakresie postępowanie dowodowe i dokonał właściwej oceny dowodów zebranych w sprawie. W ocenie Sądu Okręgowego Sąd I instancji dokonał również prawidłowych i zgodnych z prawdą ustaleń stanu faktycznego sprawy w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy nie naruszając przy tym dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu II instancji Sąd Rejonowy w Gliwicach przeprowadził także właściwą ocenę prawną stanu faktycznego sprawy. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że zeznania świadków nie są tak jednoznaczne, jak przedstawiała to strona pozwana, która czyni to w sposób wybiórczy, pomijając kontekst wypowiedzi. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że powód dysponował istotnymi z punktu widzenia interesu pozwanej informacjami. Ich ujawnienie mogło narazić pozwaną na szkodę, skoro od wielu lat sprawował w pozwanej spółce stanowiska zarządcze. Sąd Okręgowy uznał, że skoro powód miał dostęp do szczególnie ważnych informacji mogących narazić pracodawcę na szkodę, to istniały przesłanki do zawarcia umowy o zakazie konkurencji w rozumieniu art. 101¹ i art. 101² § 1 k.p. Zdaniem tego Sądu okoliczność, że umowa ta została sformułowana w sposób szczególnie korzystny dla powoda, nie ma

wpływu na jej ważność, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że warunki tej umowy zostały ustalone przez pracodawcę, a więc stronę mającą silniejszą pozycję w relacji wynikającej ze stosunku pracy. Zawierając bowiem umowę o zakazie konkurencji, warunki takiej umowy faktycznie zależą od uznania pracodawcy wającego własny interes przy formułowaniu jej postanowień. Poza tym, jak zauważył Sąd Okręgowy, powód nie był jedyną osobą, która miała zawartą umowę o zakazie konkurencji z przewidzianym dwunastomiesięcznym okresem związania stron oraz odszkodowaniem w wysokości czterokrotności wynagrodzenia wającego w sektorze przedsiębiorstw. Takie same umowy pozwana zawarła z członkami zarządu, główną księgową i dyrektorem ds. handlowych. Zdaniem Sądu Okręgowego w ustalonych okolicznościach faktycznych, nie ma żadnych uzasadnionych podstaw do zastosowania w omawianej sprawie art. 8 k.p., zwłaszcza że strona pozwana nie wykazała, że wobec powoda toczyło się jakieś postępowanie co do np. doprowadzenia spółki do złej sytuacji finansowej. Strona pozwana powołała się na raport Pincertona, ale w związku z jego wynikami nie postawiła powodowi konkretnych zarzutów, nie został on też zapoznany z treścią tego raportu, co umożliwiałoby mu ustosunkowanie się także do kierowanych pod jego adresem zarzutów, nadto raport ten dotyczył okresu od 2016 r. do października 2017 r., kiedy to powód przez wiele miesięcy przebywał na zwolnieniu lekarskim. W ocenie Sądu II instancji jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego z pewnością nie może być potraktowana polityka finansowa wobec powoda, odnosząca się do wypłaty powodowi przynależnych mu świadczeń ze stosunku pracy, odprawy, ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, a także świadczenia rehabilitacyjnego. Podobnie nie świadczy o nadużyciu prawa fakt, że powód przed wdaniem się w spór sądowy wystąpił do pozwanej z propozycją negocjacji, gdy do tych pertraktacji ostatecznie nie doszło ze względu na pozwaną, która nie przedstawiła powodowi żadnych propozycji, pomimo że - jak wynika z zeznań powoda, których strona pozwana nie kwestionowała - powód czterokrotnie kontaktował się z pracownikami biura zarządu spółki.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 11 października 2022 r. złożyła strona pozwana. Zaskarżając wyrok w całości i opierając skargę kasacyjną na podstawie

naruszenia przepisów postępowania, mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- art. 382 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku z pominięciem części materiału dowodowego zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji i postępowaniu apelacyjnym, tj. części zeznań świadka E. A. oraz przedstawiciela pozwanej G.S., w których podawali, że w okresie, kiedy powód przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim i pobierał świadczenie rehabilitacyjne, to powód nie wykonywał obowiązków służbowych oraz nie miał dostępu do systemu Firmatic, co skutkowało tym, że Sąd II instancji podzielił ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji i błędnie uznał, że powód pomimo długotrwałego przebywania na zwolnieniu lekarskim wciąż miał dostęp do informacji uzasadniających obowiązywanie warunkowego zakazu konkurencji, a także tym, że Sąd II instancji nie ustalił, że powód wskutek długotrwałego przebywania na zwolnieniu lekarskim w związku z szerokimi zmianami, które zaszły w Spółce w tym okresie bezpowrotnie utracił dostęp do istotnych z punktu widzenia konkurencyjności Spółki informacji, które uzasadniałyby obowiązywanie warunkowego zakazu konkurencji, co w konsekwencji skutkowało zasądzeniem na rzecz powoda nienależnego odszkodowania za okres obowiązywania zakazu konkurencji od 4 sierpnia do 30 października 2018 roku;

- art. 382 k.p.c. w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c. polegające na nierozpoznaniu części zarzutów apelacji, co znajduje potwierdzenie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, w którym Sąd II instancji nie omówił i nie dokonał oceny zarzutu z punktu 5 *petitum* apelacji, w którym pozwana zarzuciła wyrokowi sądu I instancji naruszenie art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu błędnej wykładni oświadczenia woli stron z § 1 umowy o zakazie konkurencji a w konsekwencji uznanie bezwzględnego, a nie warunkowego zakazu konkurencji,

oraz naruszeniu prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 8 k.p. w zw. z art. 101² k.p. polegające na uznaniu przez Sąd II instancji, że przyznanie powodowi odszkodowania w pełnej wysokości nie prowadzi do nadużycia prawa i nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, jak i zasadami współżycia społecznego, podczas gdy,

ze względów moralnych, wyznaczających zasady współżycia społecznego, powód nie zasługuje na ochronę prawną, gdyż czyni on użytek z jednostronnie korzystnych dla siebie „zapisów umowy” o zakazie konkurencji, przy pełnej świadomości zwolnienia go przez pracodawcę z warunkowego zakazu konkurencji na ponad pięć miesięcy przed rozwiązaniem stosunku pracy, w połączeniu z poprzedzającym rozwiązanie stosunku pracy niemal dwuletnim okresem usprawiedliwionej nieobecności w pracy, podczas którego bezpowrotnie utracił on dostęp do informacji uzasadniających ich dochowanie w związku z obowiązaniem go warunkowym zakazem konkurencji, a także wobec ujawnionych przez audytorów zewnętrznych licznych zaniedbań i strat, jakie pozwana poniosła lub na jakie została narażona przez działalność powoda oraz wobec faktu zawarcia umowy o zakazie konkurencji z uwagi na prywatne koneksje powoda z ówczesnym zarządem pozwanej;

- art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na dokonaniu błędnej wykładni oświadczenia woli stron z § 1 umowy o zakazie konkurencji a w konsekwencji uznanie bezwzględnego charakteru zakazu konkurencji, podczas gdy z treści umowy wyraźnie wynika, iż dotyczy ona wyłącznie zobowiązania powoda do powstrzymywania się od działalności konkurencyjnej, co do której powód nie uzyskał zgody na jej prowadzenie, o którą wystąpił do pracodawcy. W § 1 ust. 4 umowy zostało wskazane, iż ten „zakaz konkurencji” aktywuje się wyłącznie wówczas, gdy zobowiązany nie otrzyma zgody na prowadzenie działalności konkurencyjnej. W stanie faktycznym sprawy nie zostało wykazane, aby powód kiedykolwiek o taką zgodę występował;

- art. 80 ust. 1 w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie i nienakazanie przez Sąd II instancji zwrotu nienależnie pobranej opłaty sądowej od apelacji w sytuacji, gdy zamiast opłaty stosunkowej należało od strony pozwanej pobrać jedynie dwukrotność opłaty podstawowej, gdyż wartość przedmiotu zaskarżenia w poszczególnych sprawach połączonych do wspólnego rozpoznania przed sądem I instancji wynosiła poniżej 50.000 zł.

Strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem Najwyższym, a w przypadku uznania, że spełnione są przesłanki z art. 398¹⁶ k.p.c. o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zmianę wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z 15 grudnia 2021 r., poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych za I instancję, oraz kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych za II instancję, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu, w tym zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie kasacyjne, a w każdym powyższym wypadku, na podstawie art. 415 k.p.c., także o zasądzenie na rzecz pozwanej zwrotu spełnionych świadczeń zasądzonych na rzecz powoda wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z 15 grudnia 2021 r., tj. kwoty 68,755,00 zł. Natomiast w przypadku uwzględnienia przez Sąd Najwyższy wyłącznie zarzutu z punktu 2c o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 października 2022 r. poprzez nakazanie w punkcie 3 wyroku zwrotu pozwanej różnicy między pobraną opłatą od apelacji a opłatą należną tj. kwoty 2.693 zł.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi, wskazując, że doszło do rażącego naruszenia przez Sąd I instancji art. 8 k.p. w zw. z art. 101² k.p., lecz również art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Sąd Okręgowy przyjął, iż przyznanie powodowi odszkodowania nie prowadzi do nadużycia prawa i nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, jak i z zasadami współżycia społecznego. Strona skarżąca w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała m.in., że Sąd nie dokonał w ogóle wykładni art. 8 k.p. w zw. z art. 101² k.p., jak również nie przeprowadził interpretacji oświadczenia woli stron z § 1 umowy o zakazie konkurencji. Gdyby wolą stron było ustanowienie bezwzględnego zakazu konkurencji, uzasadniającego wypłatę odszkodowania w pełnej wysokości za cały okres obowiązywania umowy, wówczas

w treści § 1 tej umowy nie zawarłyby zapisu, zgodnie z którym „*podjęcie działalności, o której mowa w ust. 1 wymaga pisemnej zgody pracodawcy.*”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej oddalenie jej w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Instytucja skargi kasacyjnej ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia, czego wyrazem jest m.in. istotne ograniczenie dostępności tego mechanizmu przez sformalizowanie jego podstaw (A. Piotrowska (w:) K. Piasecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz. Art. 367–729, Warszawa 2016, komentarz do art. 398² k.p.c.). Przesąd jest także mechanizmem limitującym dostęp do Sądu Najwyższego, nienaruszającym, jednakże prawa do sądu. Pomimo pozostawienia w art. 398³ § 1 k.p.c. możliwości zaskarżenia orzeczenia z powodu naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, zakres tych zarzutów w odniesieniu do wszystkich podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi został ograniczony. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu Najwyższego, który jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym, orzekającym w trzeciej instancji, podobnie jak skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 10 kwietnia 2008 r., III UK 6/08, LEX nr

469183; 17 lutego 2022 r., I PSK 231/21, Legalis nr 2736852; 15 czerwca 2023 r., II USK 489/22, Legalis nr 2950988). Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązując do powołanych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel przewidziany w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca powołała przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 4 czerwca 2019 r., III UK 290/18, LEX nr 2677006; 18 stycznia 2023 r., I USK 54/22, Legalis nr 2877554). Jeżeli strona skarżąca powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinna zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia przekładającą się na wydanie nieprawidłowego wyroku. Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. konieczne jest zatem zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego fachowy wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie, i z umotywowaniem stanowiska skarżącego w tym przedmiocie (uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej oraz Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 2002 r., III CZP 72/02, OSNC 2003 nr 7–8, poz. 92; też postanowienie Sądu Najwyższego z 28 stycznia 2021 r., V CSK 333/20, Legalis 2530284).

W przedmiotowym wniosku zabrakło stosownego wyводу prawnego w określonym powyżej zakresie. Ma to być oczywista zasadność, a więc łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2023 r., I CSK 4298/22, LEX nr 3582570). Ponadto z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca powinna wskazać w czym - w jej ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty na rzecz tego, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774; 22 marca 2016 r., II PK 31/15, OSNP 2017 nr 10, poz. 127; 18 sierpnia 2021 r., II PSK 97/21, LEX nr 3325579; 6 września 2022 r., II USK 667/21, LEX nr 3416129; A. Góra-Błaszczkowska, Kodeks postępowania cywilnego. Tom I A. Komentarz. Art. 1-424¹², Warszawa 2020, komentarz do art. 398⁹ k.p.c., pkt VI). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; 15 grudnia 2020 r., III PK 191/19, LEX nr 3270748; 27 kwietnia 2021 r., III PSK 45/21, LEX nr 3181515; 5 maja 2021 r., II USK 175/21, LEX nr 3245310). Oznacza to, że we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2022 r., II USK 716/21, LEX nr 3487761).

W przedmiotowej sprawie wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Strona skarżąca w zasadzie nie wykazała w wystarczający sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został wykorzystany dorobek orzecznictwa i doktryny w zakresie warunków prawnych, jakie muszą zostać spełnione, aby można stwierdzić spełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przepisu tego nie wystarczy tylko powołać, lecz trzeba mieć na uwadze, że dąży się do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądowego przez zastosowanie nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Wstępna selekcja skarg wynika ze swoistego charakteru skargi kasacyjnej, która jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu II instancji silnie nacechowanym motywem publicznoprawnym, a jej rolą nie jest korygowanie wszelkich orzeczeń sądowych zawierających ewentualne uchybienia, ponieważ tę funkcję realizują zwyczajne środki zaskarżenia i skarga o wznowienie postępowania (J. Gudowski, Pogląd na kasację, Przegląd Sądowy 2013, nr 4, s. 15, A. Piotrowska (w:) A. Marciniak (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Tom II. Komentarz do art. 205¹–424¹², Warszawa 2019, komentarz do art. 398⁹ pkt 2). Tymczasem, strona skarżąca starała się jedynie przedstawić dogodny dla niej sposób rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, jednocześnie wyrażając dezaprobatę wobec niezastosowania przez Sąd II instancji art. 8 k.p.

Wymieniony przepis stanowi klauzulę generalną odsyłającą do zasad współżycia społecznego, społecznie akceptowanych norm moralnych, wartości powszechnie uznanych w społeczeństwie takich jak uczciwość obrotu, zasady sprawiedliwości społecznej (A. Sobczyk, Kodeks pracy. Komentarz, Warszawa 2023, uwagi do art. 8). Nie wydaje się natomiast trafne normatywne podejście części doktryny do definiowania niniejszej klauzuli przez ustalenie wiążących wytycznych lub zamkniętego katalogu zasad. W ich miejsce powinno wchodzić sytuacyjne ważenie przez pryzmat konkretnych uwarunkowań i okoliczności tego, co słuszne i społecznie akceptowane. Zasadniczo klauzule generalne stanowią

odesłanie do społecznego postrzegania tego, co dobre, społecznie akceptowane. Jest to konstrukcja najszerzej otwierająca prawo na czynniki pozaprawne.

Z tym że prezentacją własnego – odmiennego od ustaleń faktycznych – stanowiska nie wyczerpuje treści art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Poza tym, przyjęcie propozycji strony skarżącego równałoby się uznaniu za oczywiste naruszenie prawa każdego rozstrzygnięcia pozostającego w opozycji do treści strategii procesowej strony, co ze zrozumiałych przyczyn nie jest do przyjęcia. W tym miejscu należy również przypomnieć, że w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniem wynikającym z tego przepisu, a także wobec związania ustaleniami stanu faktycznego, na którym oparto zaskarżony wyrok (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019 r., I UK 89/18, LEX nr 2638107). Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2018 r., I PK 102/17, Legalis nr 2297147).

Strona skarżąca wskazuje, gdzie upatruje się szczególnej nielojalności w zachowaniu powoda oraz jakie zachowania powoda pozostają – wedle strony skarżącej – sprzeczne ze zasadą współżycia społecznego. Jednocześnie zarzucając, iż Sąd nie dokonał w ogóle wykładni art. 8 k.p. w zw. z art. 101² k.p., co należy uznać za zarzut całkowicie chybiony z uwagi na to, że zdaniem Sądu Okręgowego nie było żadnych uzasadnionych podstaw do zastosowania w omawianej sprawie art. 8 k.p. z uwagi na to, że strona pozwana w toku postępowania nie wykazała zachowań powoda, które można było potraktować jako sprzeczne z prawem lub z zasadami współżycia społecznego. Oczywista zasadność skargi powinna polegać na takim naruszeniu norm prawnych, które nie budzi wątpliwości i możliwe jest do stwierdzenia przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 27 lipca 2007 r., I PK 113/07, LEX nr 896056; 4 sierpnia 2021 r., III PSK 73/21, Legalis nr 2735611). Jednakże nawet analiza akt sprawy, zważywszy na zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego, nie daje podstaw do uznania, że skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona. Bezsprzeczna zasadność skargi kasacyjnej powinna być rozumiana jako możliwość dostrzegania jej przez przeciętnego prawnika, bez potrzeby szczegółowych badań tej przesłanki zaskarżenia. Po zapoznaniu się z wyczerpującym uzasadnieniem rozstrzygnięć Sądów obu instancji deklarowana przez stronę skarżącą oczywista zasadność środka odwoławczego nie jest dostrzegalna.

Należy podkreślić, że strona skarżąca de facto próbuje podważyć ustalenia dokonane przez Sąd II instancji, który zasadnie przyjął, że przyznanie powodowi odszkodowania nie prowadzi do nadużycia prawa i nie jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, jak i zasadami współżycia społecznego. Jednocześnie strona skarżąca przywołuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r. (I PKN 563/00) wskazując, iż szczególnie tam, gdzie dochodzi do dysponowania mieniem publicznym, należałoby stosować art. 8 k.p., z czym powinno się zgodzić, ale jednocześnie nie zapominać, że zachowanie pracownika, aby mogło być uznane za naruszenie społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa lub zasad współżycia społecznego, powinno być jednak powiązane funkcjonalnie z umową o zakazie konkurencji po ustaniu zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2019 r., III PK 85/18, OSNP 2020 nr 7, poz. 65). Poza tym Sąd Najwyższy wielokrotnie podnosił, że z metodologicznego punktu widzenia zastosowanie art. 8 k.p. mieści się w granicach swobodnego uznania sędziowskiego. Sfera ta w ramach postępowania kasacyjnego może podlegać kontroli tylko w przypadku szczególnie rażącego i oczywistego naruszenia prawa (wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 24 stycznia 2018 r., I PK 310/16, LEX nr 2459716; 10 stycznia 2017 r., III PK 37/16, LEX nr 2188648; 21 października 2015 r., II PK 264/14, LEX nr 1849086).

W prawie pracy funkcjonuje jednak przekonanie, jak wzmiankowano, że zastosowanie art. 8 k.p. może nastąpić jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach po wykazaniu wyjątkowych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2014 r., I PK 79/14, LEX nr 1551328), których jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, strona pozwana nie wykazała, natomiast sprawozdanie zewnętrzne, niezależnego audytora (raport Pincertona) dotyczyło okresu od 2016 r. do października 2017 r., kiedy to powód przez wiele miesięcy

przebywał na zwolnieniu lekarskim. Jednocześnie należy zaznaczyć, że nie jest możliwa taka wykładnia art. 8 k.p., która zawierałaby swoiste "wytyczne" w jakich (kazuistycznych) sytuacjach sąd powszechny miałby uwzględnić albo nie zarzuty w zakresie sprzeczności (zgodności) żądania pracownika z art. 8 k.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 7 stycznia 2014 r., I PK 272/13, LEX nr 1646072; 17 lutego 2012 r., III PK 70/11, LEX nr 1215290).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(J.C.-S.)

[ms]